

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 341/08-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. decembra 2008 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť T., K., zastúpenej advokátom JUDr. M. V., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 252/1994 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo T. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 252/1994 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 252/1994 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. T. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 80 000 Sk (slovom osemdesiattisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. T. p r i z n á v a úhradu trov právneho zastúpenia v sume 6 732 Sk (slovom šesťtisícšesťstotridsaťdva slovenských korún), ktorú je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť na účet jej právneho zástupcu JUDr. M. V., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 341/08-11 z 18. septembra 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť T. K. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 252/1994.

Zo sťažnosti vyplýva, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 15 C 252/1994 sa žalobcovia domáhajú proti sťažovateľke odstránenia neoprávnenej stavby. Podľa tvrdení sťažovateľky okresný súd koná v predmetnej veci so zbytočnými a neodôvodnenými priet'ahmi, čím sa predlžuje stav jej právnej neistoty a odd'ahuje sa právoplatné skončenie sporu.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla:

«... sťažovateľ sa domnieva, že prietahy vznikli v dôsledku postupu okresného (predtým obvodného) súdu v tejto veci. Okresný súd vo veci v dlhšom časovom úseku, a to vykonania jednoduchého úkonu, a to zaslania výzvy žalovanému dňa 19. 07. 1994 do dňa 24. 08. 2000, kedy súd dožiadal Okresný úrad K., t. j. takmer 6 rokov nevykonal žiaden úkon vo veci. Okresný súd v tomto období svojím postupom v konaní, teda svojou absolútnou nečinnosťou porušil základné právo sťažovateľa na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ako aj právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Uvedená nečinnosť nie je ničím ospravedliteľná, pretože počas takmer 6 rokov okresný súd nevykonal žiaden úkon vo veci, a teda postup súdu v tomto období nesmeroval k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ v tejto etape súdneho konania nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v cit. článku ústavy resp. dohovoru (I. ÚS 186/04).

V ďalšom časovom období, t. j. od 24. 08. 2000 až do uskutočnenia prvého pojednávania vo veci dňa 02. 10. 2002 sa súd nevyhol nečinnostiam a konal neefektívne, keď po vykonaní jednoduchého úkonu vo veci dňa 17. 10. 2000, bez toho, aby súdu bránila zákonná prekážka, opäť konal v časovom odstupe až takmer dvoch rokov, keď dňa 23. 08. 2002, dňa 12. 09. 2002 a dňa 07. 11. 2002 vykonal ďalšie jednoduché úkony vo veci.

Sťažovateľ sa domnieva, že vo vyššie uvedených prípadoch jednotlivo, ako aj v priebehu súdneho konania ako celku došlo zo strany príslušného súdu k nedôvodným prietahom, pričom tieto prietahy sú takej intenzity, závažnosti a rozsahu, že ich nemožno kvalifikovať inak ako „zbytočné prietahy“, ktorými došlo postupom zo strany Okresného súdu Košice I k porušeniu základného práva sťažovateľa upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka žiada, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo T. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 252/1994 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice I prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 252/1994 konať vo veci bez zbytočných prietahov.

3. T. priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 200.000,- Sk (slovom: dvestotísíc slovenských korún), ktorú mu je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. T. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 6.732,- Sk (za dva úkony právnej služby á 3.176,- Sk + 190,- Sk paušál), ktoré je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť na účet advokáta JUDr. M. V., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho predseda listom sp. zn. 1 SprV/282/2008 z 24. októbra 2008 a právny zástupca sťažovateľky stanoviskom k uvedenému vyjadreniu listom zo 4. novembra 2008.

2.1 Okresný súd vo svojom vyjadrení okrem iného uviedol:

„Pri posudzovaní otázky, či v tomto súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom poukazujem na Nálezy Ústavného súdu SR, ktoré už v tejto veci boli vydané (III. ÚS 298/07-38, IV. ÚS 319/07-25, II. ÚS 107/08-11, II. ÚS 222/07-40 a ďalšie) a v ktorých Ústavný súd SR dospel k záveru, že doterajším postupom Okresného súdu Košice I došlo k zbytočným prietahom a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov.

Vec po právnej stránke nie je zložitá. Je však náročná po stránke skutkovej. V konaní vystupuje na strane žalobcu mnoho subjektov, ktorí v priebehu konania zomreli a súd musel zisťovať okruh právnych nástupcov. Na zistenie skutkového stavu bolo potrebné nariadiť znalecké dokazovanie. Tieto skutočnosti mali za následok predĺženie konania. ...

Netrváme na ústnom pojednávaní ohľadom predmetnej sťažnosti.“

2.2 Právny zástupca sťažovateľky vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu okresného súdu uviedol:

„Vo veci ústavnej sťažnosti T. ... Vám oznamujeme, že sme vzali na vedomie vyjadrenie predsedu Okresného súdu Košice I. Zároveň Vám oznamujeme, že na ústnom prejednaní veci netrváme.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo, alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

Z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 15 C 252/1994:

- 10. máj 1994 – žalobou podanou okresnému súdu sa žalobkyňa domáhala, aby sťažovateľka odstránila neoprávnenú stavbu (tenisový areál) v jej vlastníctve z dôvodu, že bola postavená na parcele patriacej žalobkyňi, pretože vyvlastňovacie rozhodnutie týkajúce sa tejto parcely bolo vydané na matku žalobkyne v čase, keď už nežila,
- 12. júl 1994 – okresný súd zaslal žalobu na vyjadrenie sťažovateľke a žalobkyňu vyzval, aby predložila vyplnené tlačivo o svojich osobných a zárobkových pomeroch,
- 27. júl 1994 – žalobkyňa zaslala vyplnené tlačivo o svojich zárobkových pomeroch,
- 1. august 1994 – sťažovateľka sa vyjadrila k žalobe,

- 7. september 2000 – okresný súd nariadil pojednávanie na 8. november 2000 a súčasne vyzval príslušný okresný úrad, katastrálny odbor (ďalej len „okresný úrad“), aby zaslal identifikáciu a list vlastníctva k spornej nehnuteľnosti (predvolanie sa žalobkyni nepodarilo doručiť a zásielka bola vrátená okresnému súdu s poznámkou „*adresát zomrel*“),
- 3. október 2000 – okresný úrad zaslal požadované listiny,
- 17. október 2000 – okresný súd zrušil nariadený termín pojednávania a pojednávanie odročil na neurčito, súčasne vyzval právneho zástupcu žalobkyne, aby oznámil spisovú značku dedičského konania po žalobkyni, resp. dátum jej úmrtia,
- 21. december 2000 – právny zástupca žalobkyne oznámil, že žalobkyňa zomrela 4. októbra 1995 a že jej dedičkou je dcéra C. K.,
- 24. január 2002 – okresný súd vyžiadal dedičský spis po žalobkyni sp. zn. 34 D 749/95,
- 15. február 2002 – okresný súd z dedičského spisu sp. zn. 34 D 749/95 zistil, že jej dedičmi sú 1. C. K. (dcéra), 2. S. K. (syn), 3. Ing. M. Š., 4. M. K. (syn) a 5. J. N., pričom zistil, že sporná parcela nebola v dedičskom konaní prejednaná, a súčasne okresný súd vyzval dedičov žalobkyne, aby oznámili, či na žalobe trvajú,
- 7. marec 2002 – dedičia žalobkyne (ďalej len „žalobcovia“) oznámili, že na žalobe trvajú,
- 30. júl 2002 – okresný súd nariadil pojednávanie na 2. október 2002,
- 2. október 2002 – na pojednávaní, na ktorom boli prítomní všetci žalobcovia a právny zástupca sťažovateľky, okresný súd vypočul žalobcu vo 4. rade a právneho zástupcu sťažovateľky, ktorý namietal nedostatok pasívnej legitímácie na strane sťažovateľky z dôvodu, že vlastníkom parcely, na ktorej stavba stojí, nie je sťažovateľka, ale Mesto K. (ďalej len „žalovaný v 2. rade“), a z dôvodu vypracovania uznesenia „*o pristúpení ďalšieho účastníka do konania*“ bolo pojednávanie odročené na neurčito (uznesenie bolo vypracované 2. októbra 2002),
- 8. október 2002 – okresný súd zaslal žalovanému v 2. rade žalobu na vyjadrenie,
- 6. november 2002 – žalovaný v 2. rade sa vyjadril k žalobe,
- 18. december 2002 – okresný súd zaslal vyjadrenie žalovaného v 2. rade na vedomie žalobcom,
- 28. júl 2003 – okresný súd vyzval právneho zástupcu pôvodnej žalobkyne, aby oznámil, či zastupuje aj jej dedičov, t. j. žalobcov (právny zástupca už 7. októbra 2002 oznámil

okresnému súdu, že ich nezastupuje – č. l. 28, pozn.), a súčasne si okresný súd vyžiadal vyvlastňovací spis týkajúci sa parcely, na ktorej stála sporná stavba,

- 21. august 2003 – okresný súd nariadil pojednávanie na 21. október 2003,
- 23. september 2003 – okresný súd urgoval odpoveď právneho zástupcu pôvodnej žalobkyne na výzvu z 28. júla 2003 a žalobcov vyzval, aby spoločne a nerozdielne zaplatili súdny poplatok za podanú žalobu,
- 24. september 2003 – právny zástupca pôvodnej žalobkyne oznámil, že dedičia pôvodnej žalobkyne mu plnú moc na zastupovanie v konaní neudelili,
- 1. október 2003 – žalobcovia zaplatili súdny poplatok,
- 14. október 2003 – sťažovateľka zaslala okresnému súdu „*vyjadrenie k žalobe*“,
- 21. október 2003 – pojednávanie bolo na žiadosť žalobcov odročené na 11. december 2003, pretože si chceli ustanoviť právneho zástupcu,
- 11. december 2003 – okresný súd po vypočutí účastníkov a ich právnych zástupcov uznesením pripustil zmenu žalobného petitu tak, že žalobcovia sa domáhajú určenia, že parcely, na ktorých stojí neoprávnená stavba, patria do dedičstva po pôvodnej žalobkyni, a súčasne žiadajú odstránenie neoprávnenej stavby, a napokon pojednávanie odročil na 26. február 2004,
- 26. január 2004 – okresný súd urgoval právneho zástupcu žalobcov, tak ako sa sám zaviazal na pojednávaní 11. decembra 2003,
- 17. február 2004 – právny zástupca žalobcov zaslal listinné dôkazy,
- 26. február 2004 – pojednávanie bolo po vypočutí účastníkov a svedkyne odročené na 15. apríl 2004 z dôvodu, že právny zástupca žalobcov požiadal o možnosť nahliadnutia a naštudovania pripojeného spisu sp. zn. 15 C 251/94 v obdobnej veci,
- 13. apríl 2004 – právny zástupca sťažovateľky predložil listinné dôkazy,
- 15. apríl 2004 – pojednávanie bolo na žiadosť právneho zástupcu žalobcov odročené na neurčito s tým, že vzhľadom na nové skutočnosti, ktoré vyplynuli zo spisu sp. zn. 15 C 251/94, urobí procesné návrhy týkajúce sa ďalšieho navrhovaného postupu,
- 8. júl 2004 – okresný súd urgoval právneho zástupcu žalobcov v súvislosti s jeho návrhmi na ďalší procesný postup vo veci,

- 20. júl 2004 – právny zástupca žalobcov oznámil, že nie je schopný predložiť žiadne ďalšie procesné návrhy, pretože sťažovateľka mu nepostúpila listiny, k čomu sa zaviazala na poslednom pojednávaní, preto žalobcovia opätovne oslovia sťažovateľku,
- 11. november 2004 – okresný súd uznesením č. k. 15 C 289/94-150 pripojil konanie vedené pod sp. zn. 15 C 252/94 spolu s ďalšími deviatimi konaniami ku konaniu vedenému pod sp. zn. 15 C 289/94 a spojil ich do jedného spoločného z dôvodu vykonania znaleckého dokazovania s tým, že počas znaleckého dokazovania bude spoločné konanie vedené pod sp. zn. 15 C 289/94, a súčasne týmto uznesením ustanovil súdneho znalca z odboru geodézie a kartografie (Ing. M. H.) na vypracovanie znaleckého posudku (identifikácia parciel),
- 23. november 2004 – okresný súd žiadal okresný úrad, aby oznámil, či mu bolo doručené rozhodnutie o vyvlastnení sporného pozemku (rozhodnutie Obvodného národného výboru K. I č. 5882/83/84-GO z 20. februára 1984),
- 7. december 2004 – okresný úrad oznámil okresnému súdu, že právoplatné vyvlastňovacie rozhodnutie bolo zaevidované do katastra nehnuteľností 27. mája 1985,
- 5. apríl 2005 – zákonná sudkyňa okresného súdu dala kancelárii pokyn, aby boli spisy spojených konaní (10 spisov) zaslané ustanovenému súdnemu znalcovi na vypracovanie znaleckého posudku,
- 7. apríl 2005 – okresný súd telefonicky vyzval súdneho znalca, aby sa dostavil a prevzal si súdne spisy,
- 11. apríl 2005 – súdny znalec (Ing. H.) osobne na okresnom súde prevzal spis sp. zn. 15 C 289/94 (spolu s 10-timi pripojenými spismi) na účely vypracovania znaleckého posudku,
- 4. júl 2005 – okresný súd telefonicky zisťoval stav spracovania znaleckého posudku - súdny znalec oznámil, že v najbližších dňoch požiada o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku,
- 7. júl 2005 – súdny znalec žiadal o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku do „septembra 2005“,
- 22. júl 2005 – okresný súd uznesením pripojil ku konaniu vedenému pod sp. zn. 15 C 289/94 ďalšie štyri konania na účely znaleckého dokazovania a súčasne predĺžil súdnemu znalcovi lehotu na vypracovanie znaleckého posudku do 30. septembra 2005,

- 27. september 2005 – súdny znalec osobne na okresnom súde prevzal spisy ďalších štyroch konaní (pripojených 22. júla 2005) na účely vypracovania znaleckého posudku,
- 25. október 2005 – okresný súd uznesením predĺžil súdnemu znalcovi lehotu na vypracovanie znaleckého posudku o 60 dní,
- 2. január 2006 – súdny znalec predložil okresnému súdu znalecký posudok,
- 25. máj 2006 – okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie súdnou znalkyňou z odboru oceňovania nehnuteľností (Ing. L.), ktorej nariadil, aby do 40 dní vypracovala znalecký posudok ocenenia „*vecného bremena, ktoré v spojenom konaní žalobcovia žiadajú zriadiť k jednotlivým častiam nehnuteľností*“ (uznesenie nadobudlo právoplatnosť 27. júla 2006),
- 18. august 2006 – okresný súd vyzval súdnu znalkyňu, aby sa dostavila na okresný súd prevziať súdne spisy pre potreby spracovania znaleckého posudku,
- 7. september 2006 – súdna znalkyňa si osobne na okresnom súde prevzala spisy,
- 9. október 2006 – súdna znalkyňa predložila okresnému súdu vypracovaný znalecký posudok,
- 5. apríl 2007 – okresný súd pod pôvodnou sp. zn. 15 C 252/94 nariadil vo veci pojednávanie na 3. máj 2007,
- 27. apríl 2007 – žalovaný sa vyjadril k sporu,
- 3. máj 2007 – po vypočutí právnych zástupcov účastníkov bolo pojednávanie odročené na neurčito bez uvedenia dôvodu,
- 22. november 2007 – súdny znalec (Ing. H.) predložil doplnenie k znaleckému posudku, ktorého súčasťou bol geometrický plán,
- 24. jún 2008 – okresný súd nariadil pojednávanie na 14. august 2008,
- 10. júl 2008 – okresný súd zrušil bez uvedenia dôvodu nariadený termín pojednávania a nový termín nariadil na 11. august 2008,
- 11. august 2008 – po vypočutí účastníkov bolo pojednávanie z dôvodu ďalšieho dokazovania odročené na 16. október 2008,
- 29. september 2008 – okresný súd žiadal Pozemkový úrad K. (ďalej len „*pozemkový úrad*“) o vyjadrenie k veci,
- 10. október 2008 – pozemkový úrad sa vyjadril k sporu,

- 16. október 2008 – po vypočutí právnych zástupcov účastníkov konania bolo pojednávanie odročené na 4. november 2008,
- 23. október 2008 – okresný súd žiadal od pozemkového úradu zapožičanie súvisiaceho spisu,
- 28. október 2008 – okresnému súdu bol zapožičaný spis od pozemkového úradu,
- 3. november 2008 – žalobcovia žiadali, aby do konania namiesto sťažovateľky vstúpila nová vlastníčka spornej stavby, a to T., s. r. o., a súčasne právny zástupca žalobcov ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní z dôvodu kolízie konaní,
- 4. november 2008 – okresný súd na pojednávaní vyhlásil uznesenie, ktorým rozhodol, že namiesto sťažovateľky vstupuje do konania nový žalovaný, následne vypočul súdneho znalca a z dôvodu doplnenia znaleckého dokazovania pojednávanie odročil na neurčito.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04, I. ÚS 182/06).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (m. m. I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03). Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 252/1994 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov

zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd sa stotožňuje so stanoviskom okresného súdu, že „*Vec po právnej stránke nie je zložitá*“, avšak pokiaľ ide o otázku skutkovej zložitosti, ústavný súd dospel k záveru, že vzhľadom na nutnosť nariadenia znaleckého dokazovania a na vstupovanie nových účastníkov do konania možno považovať konanie za fakticky zložitejšie. Na faktickú zložitosť konania poukázal vo svojom stanovisku aj okresný súd, aj keď nemožno súhlasiť s jeho názorom, že k predĺženiu konania prispelo to, že v priebehu konania došlo k úmrtiu viacerých osôb na strane žalobcov „*a súd musel zisťovať okruh právnych nástupcov*“, pretože podľa zistenia ústavného súdu v skúmanom konaní došlo iba k úmrtiu pôvodnej žalobkyne, a to až po viacročnej (bod 3) nečinnosti okresného súdu. Súčasne ústavný súd dodáva, že samotná skutková zložitosť veci nemôže ospravedlniť doterajšiu celkovú dĺžku konania (viac ako 14 rokov a 6 mesiacov) a úplnú nečinnosť okresného súdu v trvaní viac ako 10 rokov.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky ako účastníčky konania (v procesnom postavení žalovanej), ústavný súd nezistil takú závažnú skutočnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v skúmanom konaní k zbytočným priet'ahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a v tejto súvislosti zistil, že postup okresného súdu bol poznačený dlhodobými a neodôvodnenými priet'ahmi, a to v čase od 1. augusta 1994, keď sa sťažovateľka vyjadrila k žalobe, do 7. septembra 2000, keď okresný súd nariadil pojednávanie, t. j. okresný súd bol absolútne nečinný viac ako šesť rokov a jeden mesiac. Ďalšie obdobie nečinnosti v trvaní viac ako jeden rok a jeden

mesiac v postupe okresného súdu ústavný súd zistil v čase od 21. decembra 2000, keď bolo okresnému súdu oznámené, kedy zomrela pôvodná žalobkyňa, do 24. januára 2002, keď okresný súd vyžiadal dedičský spis pôvodnej žalobkyne. Okresný súd bol nečinný viac ako sedem mesiacov aj v období od 18. decembra 2002, keď okresný súd zaslal vyjadrenie žalovaného na vedomie žalobcom, do 28. júla 2003, keď okresný súd vyžiadal súvisiaci vyvlastňovací spis týkajúci sa parcely, na ktorej mala byť postavená neoprávnená stavba. Za obdobie nečinnosti v predmetnej veci považoval ústavný súd aj obdobie od 2. januára 2006, keď súdny znalec (Ing. H.) predložil vypracovaný znalecký posudok, do 5. apríla 2007, keď okresný súd nariadil vo veci pojednávanie (t. j. viac ako jeden rok a tri mesiace), pretože v tomto období síce prebiehalo v poradí druhé znalecké dokazovanie (nariadené v rámci spojeného konania 25. mája 2006) týkajúce sa ocenenia „*vecného bremena k sporným nehnuteľnostiam*“, avšak v skúmanom konaní podľa zistenia ústavného súdu žalobcovia nežiadali zriadiť vecné bremeno k sporným nehnuteľnostiam, ale na základe okresným súdom pripustenej zmeny žalobného petitu 11. decembra 2003 žalobcovia žiadali, aby sporné parcely boli určené do dedičstva po pôvodnej žalobkyni a aby neoprávnená stavba na nich postavená bola odstránená. Napokon obdobie nečinnosti v trvaní viac ako jeden rok a jeden mesiac ústavný súd zistil v postupe okresného súdu aj v čase od 3. mája 2007, keď bolo pojednávanie bez uvedenia dôvodu odročené na neurčito, do 24. júna 2008, keď okresný súd nariadil pojednávanie.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd zistil, že postupom okresného súdu v skúmanom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v trvaní viac ako desať rokov a jeden mesiac, čím došlo aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany s'ťažovateľke ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka sa domáhala priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 200 000 Sk.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je pre sťažovateľku dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľke aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu, najmä vzhľadom dlhodobú a neodôvodnenú nečinnosť okresného súdu, považuje za primerané v sume 80 000 Sk tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil (v danom prípade okresný súd), je povinný vyplatiť ho sťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jej právneho zastúpenia advokátom, ktorý si uplatnil nárok na ich náhradu v sume 6 732 Sk.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2008 je 3 176 Sk a hodnota režijného paušálu je 191 Sk.

S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľke nárok na úhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2008 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnému súdu a vyjadrenie) v sume 10 101 Sk vrátane režijného paušálu.

Vzhľadom na to, že právny zástupca si uplatnil úhradu trov len vo výške 6 732 Sk, ústavný súd priznal sťažovateľke úhradu trov len vo výške uplatneného nároku tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. decembra 2008